

ศิลปะการปฏิรูปการปกครองราชอาณาจักรแบบสเปน

เค้าโครงเรื่อง

1. กบฏคอมมูนส์ในระหว่างปี ค.ศ. 1520–1521
2. การஸละราชบัลลังก์ของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5
3. รูปแบบการปกครองในรัชสมัยของพระเจ้าฟิลิปที่ 2
4. พระเจ้าฟิลิปที่ 2 กับปัญหาศาสนา
5. ปัญหาการคลังในสมัยของพระเจ้าฟิลิปที่ 2

สาระสำคัญ

1. กบฏคอมมูนส์เกิดขึ้นในตอนต้นรัชสมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ 1 และเกิดขึ้นภายใต้การนำของเมืองโทledo โดยมีจุดประสงค์ที่จะปลดพระเจ้าชาลส์ที่ 1 ออกจากบัลลังก์สเปน มีสาเหตุมาจากการความไม่พอใจต่อการเก็บภาษีของรัฐบาล และการที่พระเจ้าชาลส์ที่ 1 เสต็จไปรับตำแหน่งจักรพรรดิในเดินแดนเยอรมนี ซึ่งจะมีผลทำให้สเปนตกอยู่ภายใต้การปกครองของพวกขุนนางต่างชาติ พวกกบฏถูกปราบลงได้ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1521 โดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับพวกขุนนาง ซึ่งจะมีผลทำให้พระเจ้าชาลส์ที่ 1 หรือจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 สามารถพัฒนาการปกครองในระบบสมบูรณ์มาญาสิทธิราชย์จนประสบผลสำเร็จในอาณาจักรคาสติล
2. การஸละราชบัลลังก์ของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ในปี ค.ศ. 1556 ภายหลังจากที่ทรงครองบัลลังก์มาเป็นระยะเวลาถึง 40 ปี ก็พระอาณาจักรอันกว้างใหญ่ของพระองค์ทำให้พระองค์ต้องทรงทำสังคมมอยุตloyd เวลา กับพวกผู้รั่งเศส พวกร็อก และพวกโปรเตสแตนท์ อีกทั้งอาณาจักรของพระองค์ยังขาดความเป็นเอกภาพ เพราะมีเดินแดนที่ไม่ได้อยู่ติดกันและประกอบไปด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติทำให้ยากแก่การปกครอง
3. พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ทรงพยายามทำให้เดินดene ที่อยู่ภายใต้การปกครองของพระองค์ มีความเป็นคาสติเลียน (Castilian) จากงานวานอุปราช ผู้นำทางทหาร หรือผู้ปกครองที่ถูกส่งไปปกครองในเดินดene ส่วนต่าง ๆ ของจักรพรรดิสเปนจะเป็นชาว

คลาสติลเลียนเลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบการปักครองภายในอาณาจักรคลาสติล เป็นการดึงอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ส่วนการปักครองในอาณาจักรของคนมี อิสรภาพในการปักครองตนเอง มีรัฐธรรมนูญของตนเอง และมีการเก็บภาษีด้วยตนเอง

4. พระเจ้าพิลิปป์ที่ 2 ทรงเป็นผู้เคร่งต่อศาสนาโดยกิจเป็นอย่างมาก พระองค์ต้องการให้ญี่ปุ่นไปสู่ความเป็นเอกภาพทางศาสนาเช่นเดียวกับในตอน ก่อนที่จะมีการปฏิรูปศาสนา พระองค์ได้ประกาศตนเป็นผู้พิทักษ์นิกายคาಥอลิก และทรงต้องการกำจัดพวกโปรเตสแตนท์และพวกนอกราชศาสนาให้หมดไปจากญี่ปุ่น โดยนายดังกล่าวจะส่งผลกระทบทางด้านการเมืองต่อการปักครองจักรวรรดิ สเปนของพระองค์
5. ปัญหาทางด้านการคลังในราชสมบัติของพระเจ้าพิลิปป์ที่ 2 เป็นปัญหาต่อเนื่องมา จากวัชสมัยของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 สเปนต้องประสบกับปัญหาทางด้านการคลัง จนกระทั่งรัฐบาลต้องขอประกาศพักชำระหนี้ ปัญหาทางด้านการคลังในสมัยนี้ เกิดขึ้นเนื่องจากพระเจ้าพิลิปป์ที่ 2 ทรงนำเงินไปใช้จ่ายในราชการส่วนรวมเป็น จำนวนมาก ถึงแม้รัฐบาลจะมีรายได้จากการเก็บภาษี และรายได้จากสินแร่จาก โลกใหม่ แต่ก็ยังไม่สามารถจัดทำงบประมาณได้ลงตัวทำให้ต้องกู้เงินจากต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบในระยะยาวต่อระบบการคลังของประเทศ

ภาระทางการค้าของราชอาณาจักรญี่ปุ่น

- หลังจากได้ต่อตะกับจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทางญี่ปุ่นต้องยอมรับความเป็นผู้นำทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาทำการค้า
1. ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาทำการค้ากับจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทางญี่ปุ่นต้องยอมรับความเป็นผู้นำทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาทำการค้า
  2. ปลูกต้นไม้ในภาคใต้ให้ต้องการทราบเรื่องน้ำท่วมในภาคใต้ จึงต้องหันมาทำการค้ากับจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทางญี่ปุ่นต้องยอมรับความเป็นผู้นำทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาทำการค้า
  3. ปลูกต้นไม้ในภาคใต้ให้ต้องการทราบเรื่องน้ำท่วมในภาคใต้ จึงต้องหันมาทำการค้ากับจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทางญี่ปุ่นต้องยอมรับความเป็นผู้นำทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาทำการค้า
  4. ปลูกต้นไม้ในภาคใต้ให้ต้องการทราบเรื่องน้ำท่วมในภาคใต้ จึงต้องหันมาทำการค้ากับจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทางญี่ปุ่นต้องยอมรับความเป็นผู้นำทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องหันมาทำการค้า

ความนำ

การศึกษาสเปนภายใต้การปกครองของราชวงศ์เยปสเบิร์ก เพื่อให้เกิดศึกษาได้ทราบถึงเรื่องราวของอาณาจักรของพระเจ้าชาลส์ที่ 1 หรือจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าชาลส์กับกลุ่มนชนชั้นสูงและพวากุนนาง ความขัดแย้งระหว่างสเปนกับอาณาจักรอตโตเม้น ความเป็นปรปักษ์ระหว่างพระเจ้าชาลส์กับพระเจ้าฟรานซิสที่ 1 ผลกระทบของการปฏิรูปศาสนาต่อการปกครองของพระเจ้าชาลส์ ลักษณะการปกครองของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ปัญหาทางด้านการปกครองของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 การปฏิรัติของพากัดทาร์ ความสัมพันธ์ระหว่างสเปนกับฝรั่งเศสและโปรตุเกส ปัญหาของพากมัวริสโคล์ การรวมปอร์ตุเกสเข้ากับสเปน การกบฏในอาрагอน ยุทธนาวีที่เลอบันโนและในช่องแคบอังกฤษ ความผิดพลาดในนโยบายต่างประเทศของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 และยุทธหงส์ของวรรณคดีสเปน

พระเจ้าชาลส์ที่ 1 (Charles I ค.ศ. 1516–1556) ประสูติที่เมืองเเกร์นต์ (Ghent) ในเนเธอร์แลนด์ ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ใหญ่ของเจ้าชายฟิลิป ดุกแห่งเบอร์กันดี (Philip the Handsome, Duke of Burgundy) กับเจ้าหญิงชวนนา (Juana the Mad) ก่อนที่จะมาปกครองสเปนในปี ค.ศ. 1516 เดย์ดำรงตำแหน่งดุกแห่งเบอร์กันดีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1506 ในปี ค.ศ. 1519 ทรงได้รับการเลือกตั้งให้เป็นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันคักดีสิทธิ์ในฐานะจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 สืบท่องจากจักรพรรดิแมกซิมิเลียนที่ 1 (Maximilian I ค.ศ. 1486–1519) แห่งราชวงศ์เยปสเบิร์กผู้เป็นพระอัยกา เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงอิสซาเบลลาแห่งปอร์ตุเกสในปี ค.ศ. 1526¹

อาณาจักรของพระเจ้าชาลส์ที่ 1

พระเจ้าชาลส์ที่ 1 แห่งสเปนหรือจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 แห่งอาณาจักรโรมันอันคักดีสิทธิ์ทรงปกครองดินแดนอันกว้างใหญ่ทั้งในทวีปยุโรปและอเมริกา มรดกที่พระองค์ได้รับจากพระเจ้าเฟอร์ดินาน คือ อาрагอน ชาวดิเนีย ชิชีล และเนเปลส์ มรดกที่ได้รับจากพระนางอิสซาเบลลาคือคาสติลและอาณาจักรในทวีปอเมริกา มรดกที่ได้รับจากจักรพรรดิแมกซิมิเลียน คือ อาณาจักรอสเตรีย และมรดกที่ได้รับจากพระนางแมรี่แห่งเบอร์กันดี ผู้เป็นพระอัยยิกา คือ ฟรองซ์ กองเต (Franche Comte) ต่อมามีพระองค์ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันคักดีสิทธิ์อีกด้วยทำให้เกิดความวิตกกันว่าจะเป็นการทำลายดุลย์แห่ง

¹E.N. Williams, *Dictionary of England and European History 1485-1789* (Suffolk : Richard Clay Ltd., 1980), p. 77.

อำนาจ (Balance of Power) ขึ้นในยุโรป โดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสซึ่งถูกบีดล้อมจากอาณาจักรแยปสเปอร์กทั้งทางด้านตะวันออกและทางด้านใต้²

รูปที่ 11 จักรพรรดิชาลส์ที่ 5

ปัญหาที่เกิดขึ้นในตอนเริ่มรัชสมัย

เมื่อพระเจ้าเฟอร์ดินานด์จักรพรรดิในเดือนมกราคม ค.ศ. 1516 สังฆราชจิเมเนส (Cardinal Jimenez) ได้ทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการจนกระทั่งพระเจ้าชาลส์ที่ 1 ได้เสด็จมาอยังสเปน ในระยะที่ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการจิเมเนสต้องประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างพวากชนนางกับพวากขาวเมือง ซึ่งเป็นปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต สาเหตุที่เกิดเพราะพวากชนนางได้ถือโอกาสเพิ่มอำนาจให้กับตนเองในขณะที่สเปนอยู่ภายใต้การปกครองของผู้สำเร็จราชการ เมื่อจิเมเนสเตรียมที่จะใช้กองทหารเข้าปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้น ก็ถูกขัดขวางโดยทั้งพวาก

² น้ำเงิน บุญเติม, ยุโรปเริ่มต้นยุคใหม่ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519), หน้า 109.

ชุมนุมและพากษาเมือง นอกจานี้ ความขัดแย้งระหว่างอาณาจักรต่าง ๆ ซึ่งเคยเป็นมาตั้งแต่สมัยอดีตก็ได้เพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น ชาวนาวร์ ได้เรียกร้องที่จะยอมรับการแต่งตั้งผู้ว่าแห่งเมืองแพมป์โลนา (Pamplona) ที่เป็นชาวเตอร์ก (Turk) มา กกว่าที่จะยอมรับผู้ว่าที่เป็นชาวอราโกน (Aragonese) เมื่อราชสำนักของพระเจ้าชาลส์ที่บอร์เชลส์จะพยายามยึดมือเข้ามาแก่ไขวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในสเปนอย่างรرمัตระวังแต่ก็ยังถูกชาวสเปน (Spainards) กล่าวหาว่าพากเนเธอร์แลนด์เป็นพากที่ตৎกละ และเป็นหักล้าดินแดนและผลของการวุ่นวายที่เกิดขึ้นทำให้พระเจ้าชาลส์และบรรดาขุนนางชาวเนเธอร์แลนด์ของพระองค์ต้องใช้เวลานานถึงปีครึ่งจึงสามารถจัดตั้งรัฐบาลในสเปนได้สำเร็จ ทั้งนี้ สเปนต้องทำสนธิสัญญากับหังอังกฤษและฝรั่งเศสที่จะยินยอมให้กษัตริย์ผู้ทรงพระเยาว์ขึ้นปกครองสเปนโดยปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก

กิจกรรมการเรียนการสอน

ให้นักเรียนนัดหมายเดินทางไปทำการบ้านท่องทั่วประเทศสเปนเพื่อศึกษาเรียนรู้ 5

บุคลิกภาพของพระเจ้าชาลส์

เมื่อพระเจ้าชาลส์เสด็จมาบังสเปนในเดือนกันยายน ค.ศ. 1517 พระองค์ทรงพูดภาษาสเปนไม่ได้และยังถูกห้อมล้อมไปด้วยเหล่าที่ปรึกษาและข้าราชบริพารชาวเบอร์กันเดียน (Burgundians) ดังนั้น พระองค์จึงดูไม่มีความน่าประทับใจตามตั้งแต่แรกเริ่ม แต่ชาวสเปนก็ยังยอมรับในสถานภาพของกษัตริย์องค์ใหม่ ส่วนสภากองร์เตสที่แตกต่างกันทั้งของศาสตราจารย์และคาทอลิกนี่ ได้ยอมรับมติเงินให้ตามที่พระองค์ร้องขอ พร้อมไปกับข้อแนะนำและข้อติชมมากมาย

การกบฏของพากคอมมูนส์ (ค.ศ. 1520-1521)

ในวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1519 พระเจ้าชาลส์ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรمانอันศักดิ์สิทธิ์ในฐานะของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ในขณะที่พระองค์ทรงเตรียมตัวที่จะเสด็จสู่ดินแดนเยอรมนี (Germany) เมอร์คูริโน กัทตินารา (Mercurino Gattinara) ได้เรียกประชุมสภากองร์เตสแห่งศาสตราจารย์ในซานติอาโก (Santiago) ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1520 เพื่อเรียกเก็บภาษีเพิ่มทั้ง ๆ ที่ยังอยู่ในช่วงเวลาที่สภากองร์เตสของเมืองต่าง ๆ ในสเปนมีมติอนุมัติให้พระเจ้าชาลส์เก็บภาษีเพิ่ม ดังนั้น ความยุ่งยากจึงเกิดขึ้นโดยสมาชิกสภากองร์เตสแห่ง

โทเลโดปฎิเสธที่จะเข้าร่วมประชุม ส่วนสมาชิกสภาคอร์เตสแห่งอีน ๆ ในสเปนต้องการให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงให้รัฐบาลกลางได้ทราบถึงความยากลำบากในการที่จะเก็บภาษีเพิ่มก่อนที่จะอนุมัติเงินให้แก่รัฐบาลกลาง ในที่สุดโดยการใช้วิธีการติดสินบนและการยินยอมต่อข้อต่อรองบางประการจึงทำให้รัฐบาลสามารถโน้มน้าวจิตใจให้สมาชิกสภาคือส่วนใหญ่ (ต่อมาได้ย้ายการประชุมจากเมืองชาติอาโกไปที่เมืองลา โครูนา) ลงมติอนุมัติเงินก้อนใหญ่ให้แก่รัฐบาล แต่การลงมติดังกล่าวกลับถูกปฏิเสธไม่เป็นที่ยอมรับของบรรดาเมืองต่าง ๆ และผู้แทนจากเมืองเซโกเวียก็ได้ถูกฆ่าตายจากผู้คนที่บ้าคลั่งและเมื่อพระเจ้าชาลส์ได้สืบทอดราชบัลลังก์สเปนเยอรมันนี ในวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 1520 การปฏิวัติก็เกิดขึ้นในอาณาจักรคაสติล

เมืองต่าง ๆ ในอาณาจักรคาสติลภายใต้การนำของโทเลโด ได้ก่อตั้งลัทธินิบาตและรัฐบาลปฏิวัติขึ้น ข้อเรียกร้องของพวกปฏิวัติมีความรุนแรงมากกว่าข้อเรียกร้องของกลุ่มฐานันดรที่ 3 ของฝรั่งเศสในการปฏิวัติปี ค.ศ. 1789 โดยข้ออ้างที่ว่ากลุ่มปฏิวัติได้รวมตัวกันจัดตั้งรัฐบาลขึ้นแล้ว ดังนั้น สภาคอร์เตสจึงมีสิทธิที่จะเบ็ดประชุมได้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องได้รับพระบรมราชานุญาตจากองค์พระมหาภัชตริย์ สภาคอร์เตสได้จัดประชุมในเรื่องสวัสดิการที่ชาวสเปนควรจะได้รับและยังได้มีการพูดถึงการปลดพระเจ้าชาลส์ที่ 1 ออกจากบัลลังก์สเปนและมอบตำแหน่งกษัตริย์สเปนให้แก่พระนางยวนนาพระราชมารดาของพระเจ้าชาลส์ที่ 1 ชวน เดอ พาดิลลา (Juan de Padilla) หัวหน้ากลุ่มคอมมูนร์ (Comunero) ได้นำกำลังเข้ายึดปราสาทที่เมืองทอร์เดซิลลัสเพื่อป้องกันพระนางยวนนาออกจากที่คุ้มขั้ง แต่พระองค์ก็ไม่ได้สนใจในราชบัลลังก์สเปนตามที่ยวนเดอ พาดิลลา เสนอยกให้แก่พระองค์ อย่างไรก็ตาม ขบวนการคอมมูนร์สามารถปฏิบัติการอย่างได้ผลรวดเร็วภายในคาสติลเพราภาพชั่วขณะไม่มีปฏิกริยาต่อต้านขบวนการดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากพวกชุนนางคาสติลต่างก็ไม่พอใจต่อการที่พระเจ้าชาลส์สมัครเข้าแข่งขันเพื่อขึ้นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเหล่าชุนนางคาสติลคิดว่าตัวแห่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งมีสถานภาพที่ต่ำกว่าตำแหน่งกษัตริย์แห่งคาสติล และยังไม่พอใจที่พระเจ้าชาลส์ได้นำเอาพวกชุนนางเนเธอร์แลนด์เข้ามาเป็นใหญ่ และทางด้านการปกครองและทางศาสนา ดังตัวอย่างเช่น การยกตำแหน่งอาร์ช บิชอป แห่งโทเลโด ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงที่สูงสุดในคาสติลให้แก่ กิลลามี เดอ ครอย (Guillame de Croy) ซึ่งเป็นชาวเบอร์กันดียน และทรงแต่งตั้งให้ เอเดรียนแห่งอุtreค (Adrian of Utrecht) ซึ่งอดีตเคยเป็นพระอาจารย์ของพระองค์ ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในคาสติล

³P.E. Russell, Spain : A Companion to Spanish Studies (London : Methuen & Co. Ltd., 1973), p. 122.

เมื่อเหตุการณ์ในคาสติลที่ความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อพวกชุมชนและกลุ่มชนชั้นสูง โดยเฉพาะเมืองขนาดใหญ่ต่าง ๆ ได้เข้าร่วมกับขบวนการคอมมูนล์ มีจำนวนมากขึ้นจึงทำให้พวกชุมชนและกลุ่มชนชั้นสูงหันมาร่วมมือกับรัฐบาลกลาง และสามารถป่วนปramaขบวนการคอมมูนล์ได้สำเร็จในเดือนเมษายน ค.ศ. 1521 ณ สมรภูมิ Villalar หลังจากนั้นก็ได้เริ่มมีการฟื้นฟูอำนาจของสถาบันกษัตริย์ซึ่งมาอีกครั้งในคาสติล และอำนาจดังกล่าวจะไม่ถูกกระทบกระแทกอย่างรุนแรงดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีตในตลอดราชสมัยการปกครองของราชาวงศ์เยอเปลเบร์ก ถึงแม่บรรดาเมืองต่าง ๆ ในอาณาจักรคาสติลจะยังคงมีอำนาจในการปกครองตนเอง แต่องค์พระมหากษัตริย์จะมีอำนาจเหนือส่วนภูมิภาคเมืองโดยการที่กษัตริย์จะทรงแต่งตั้งชุมชนท่านแห่งข้าหลวง (Corregidores) ไปกำกับดูแลตามเมืองต่าง ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชุมชนและสถาบันกษัตริย์

ภายหลังจากการปฏิวัติในครั้งนี้แล้วสภาคอร์เตสก็ยังคงมีการประชุมร่วมกันโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มชุมชนชาวเมือง (Urban Nobility) จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีทางตรง เพราะฉะนั้น พวกชุมชนเหล่านี้จึงไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียงในเรื่องของการเก็บภาษีหรือรัฐบาลจะขอเก็บเพิ่ม ความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถาบันกษัตริย์ในการปรามปramaการปฏิวัตินี้จะก่อให้เกิดความร่วมมือกันในเวลาต่อมาโดยสถาบันกษัตริย์จะยังคงมีอำนาจเหนือสภาคอร์เตสและยังทรงได้รับความร่วมมือทางการทหารทำให้กองทัพของกษัตริย์มีกำลังเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ภาระการเสียภาษีในอาณาจักรคาสติล

ในปี ค.ศ. 1538 พระเจ้าชาลส์ได้เสนอกฎหมายโดยจะให้ยกเลิกการยกเว้นเก็บภาษีจากพวกชุมชน จึงทำให้เกิดข่าวลือว่าพวกชุมชนจะทำการปฏิวัติ ดังนั้น พระเจ้าชาลส์จึงต้องถอนญัตตินี้ออกไปและพระองค์จะไม่เรียกประชุมสภาคอร์เตสในญัตตินี้อีก ดังนั้น อำนาจของกษัตริย์จะยังคงมีอยู่ในคาสติล โดยการยินยอมให้พวกชุมชนได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี ภาระการเสียภาษีในคาสติลจึงตกอยู่กับชนชั้นที่มีกิจกรรมและการลงทุนที่จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของคาสติล⁴

⁴The New Encyclopedia Britannica, Vol. 17 (1981), 425.

กลุ่มชั้นนำ (The Nobility)

จากสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ยุคกลางที่ทำให้พวากชนชั้นนำและกลุ่มชนชั้นสูงเข้ามายึดบناห์สำคัญในการต่อสู้กับพวากมัวร์ จึงทำให้ชั้นกลุ่มนี้ในเวลาต่อมา รังเกียจที่จะประกอบกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะการค้าชายฝั่งจะเป็นที่ดูถูกกันว่าเป็นอาชีพ ที่ต่ำ ลักษณะดังกล่าวจะทำให้ชั้นนำและกลุ่มชนชั้นสูงชาวสเปนมีลักษณะที่แตกต่างไปจากกลุ่ม ชั้นนำและชนชั้นสูงอื่น ๆ ในยุโรปตะวันตก

ชั้นนำและกลุ่มชนชั้นสูงของสเปนส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปประกอบอาชีพรับราชการ หรือการนาข้าวเพื่อขาย ผลในระยะยาวที่ตามมาคือความอ่อนแองของสเปนทางด้านเศรษฐกิจ โดย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ เหล่าสเปนยังมีความล้าหลังอยู่มาก

ภายหลังจากการปราบกบฏคอมมูนิตี้ (Comunero) และ สถานภาพของพระเจ้าชาลส์ ก็เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มชั้นนำและกลุ่มชนชั้นสูงของสเปน และการที่พระเจ้าชาลส์ได้กล่าวมาเป็นผู้นำคาดลิกต่อสู้ กับพวากมุสลิมเตอร์ก (Muslim Turks) และต่อสู้กับกลุ่มปฏิรูปศาสนาในเยอรมนี มีผลทำให้ชาว สเปนหัวรุนแรงซึ่งความรุนแรงของพวากริสต์ยันที่ต้องต่อสู้กับพวากมัวร์มาหลายชั่วอายุคน

พระเจ้าชาลส์พยายามที่จะกีดกันพวากชนชั้นนำไม่ให้มาเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของรัฐบาลกลาง แต่พระองค์ก็ได้ทดลองการกราฟทำดังกล่าว โดยการมอบตำแหน่งทางทหารหรือ อาจจะส่งไปปกครองหัวเมืองห้องถินหรืออาจจะแต่งตั้งให้เป็นอุปราช (Viceroy) ในอิตาลีหรือ ในทวีปอเมริกา ส่วนพวากชนชั้นสูงที่ได้รับการศึกษาทางด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยซาลามังกา (Salamanca) หรือ ทางด้านเทววิทยาจากสถาบัน Alcala de Henares ก็จะได้ รับตำแหน่งที่ปรึกษาของกษัตริย์หรือตำแหน่งพระชั้นสูงในสเปน

ถึงแม้พระเจ้าชาลส์จะใช้เวลาเพียง 16 ปีในตลอดสมัยการปกครองทั้งหมด 40 ปี ของพระองค์ในสเปน แต่พวากชนชั้นสูงและชั้นนำของสเปนต่างก็มีความสุขและยอมรับใน สถานภาพของพระองค์ว่าอยู่เหนือกว่ากษัตริย์องค์อื่น ๆ ในยุโรป

การต่างประเทศของพระเจ้าชาลส์ที่ 1

ความขัดแย้งกับอาณาจักรอตโตมัน

ตลอดรัชสมัยของพระเจ้าชาลส์ที่ 1 สเปนต้องเข้าไปมีบทบาทอย่างมากกับสังคมอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ เนื่องจากอาณาจักรของพระองค์นั้นมีความกว้างใหญ่เป็นอันมาก จึงก่อให้เกิดเหตุการณ์ กระทบกระแทกทั้งกับชาติอื่น ๆ อยู่เสมอ อาณาจักรอตโตมัน (Ottoman Empire) เป็นศัตรูที่ สำคัญอีกชาติหนึ่งของอาณาจักรและสเปนเป็นศัตรูของพระองค์ ทั้งนี้ เพราะการเพิ่มเสนานภัยทาง

ทະเลขອງພວກເຕົວຮົກ (Turks) ຈະມີຜລກຮາທບໂດຍຕຽງຕ່ອຜລປະໂຍ້ນຂອງສປັນໃນທະເລເມີຕເຕົວຮົກເຣີຍ

ຄວາມລໍ່ມ່ເຫວຂອງກອງທັພເຣີຂອງພຣະເຈ້າໜາລສີໃນການເຂົ້າຢຶດຄຣອງແອຟຣິກາເໜືອ ແລະ ກາຣປລັນໂລມຕີຂອງໂຈຣສລັດມຸສລິມຈະນຳມາຊື່ສົງຄຣມອັນຍືດເຢື່ອຮ່ວ່າສປັນກັບອານາຈັກຮອຕໂຕມັນ ໃນປີ ດ.ສ. 1535 ກອງທັພເຣີຂອງພຣະເຈ້າໜາລສີສາມາດຢຶດຄຣອງຫຼູນິສ (Tunis) ໄດ້ສໍາເຮົາ ຂ້ຍໜະ ໃນຄົ້ງນີ້ຄືວິດເປັນຂ້ຍໜະອັນຍິ່ງໃຫຍ່ຂອງພຣອງຄໍ ທັງຈາກນີ້ ພຣອງຄໍໄດ້ທຽງພຍາຍາມທີ່ຈະຂໍຍາຍອໍານາຈຸກເຫົ້າໄປໃນກາຕະວັນອອກຂອງທະເລເມີຕເຕົວຮົກເຣີຍ ໂດຍມີຈຸດມຸງໝາຍທີ່ຈະຢຶດກາຮຸງຄອນສແຕນຕີໂນເປົລຈາກພວກເຕົວຮົກ ແຕ່ໃນປີ ດ.ສ. 1538 ກອງເຣີຂອງພຣອງຄໍຕ້ອງພ່າຍແພັກ່າວົງເຮືອຂອງພວກເຕົວຮົກໃນສມຽນມືນອອກຫາຍັງພະເລາທາງກາຕະວັນອອກຂອງກາຣີ່ຈ ແລະ ໃນປີ ດ.ສ. 1541 ພຣອງຄໍກີ່ມີສາມາດຖືຈະຮັກໜາອ້າລເຈີຢີສ (Algiers) ເອໄວ້ໄດ້ ໃນຕອນປລາຍຮັບສົມມັຍຂອງພຣອງຄໍດຸລຢໍານາລາທາງທະເລະຫວ່າງສປັນກັບອານາຈັກຮອຕໂຕມັນຍັງຄົງມີຄ້າຍກາພເທົ່າເຫັນກັນ

ຄວາມເປັນປັກ່ງຮ່ວ່າງສປັນກັບຝຣັ່ງເຄສ

ຄວາມເປັນປັກ່ງຮ່ວ່າງສປັນກັບຝຣັ່ງເຄສໄດ້ເກີດຂຶ້ນມາກ່ອນທີ່ຮ່າຮັບສົມມັຍຂອງພຣະເຈ້າໜາລສີ ໂດຍເລີພາທີ່ຝຣັ່ງເຄສຈະເປັນຝ່າຍຄອຍຈາຍໂອກາສເຂົ້າຢຶດຄຣອງເໜືອດານແລະຮູ້ສີສຍອງ ໃນຂະແໜທີ່ອານາຈັກຮອກອນເກີດປັ້ງຫາກາຍໃນ ແລະ ອາຍຸຍໍາອໍານາຈຂອງພຣະເຈ້າໜາລສີທີ່ 8 ແທ່ງຝຣັ່ງເຄສເຂົ້າໄປໃນແລ່ມອີຕາລີ ລ້ວນກ່ອົງໄທ້ເກີດຜລກຮາທນກັບຜລປະໂຍ້ນຂອງສປັນໃນວິດີຕ

ຄວາມເປັນປັກ່ງຮ່ວ່າງພຣະເຈ້າຟຣານີສທີ່ 1 ກັບພຣະເຈ້າໜາລສີ

ຕັ້ງແຕ່ສປັນຮ່ວມປະເທດໄດ້ສໍາເຮົາໃນຮ່າຮັບສົມມັຍຂອງກັບຕົກຕົກຄາທອລິກຝຣັ່ງເຄສກີ່ໄດ້ກາລຍມາເປັນຄູ່ແຂງທີ່ສໍາຄັນອີກປະເທດທີ່ຂອງສປັນ ໃນສົມມັຍຂອງພຣະເຈ້າໜາລສີປັ້ງຫາກັບຝຣັ່ງເຄສເກີດຂຶ້ນເມື່ອພຣອງຄໍເສົດີຈຶ່ນປົກຄຣອງສປັນ ແລະ ເມື່ອພຣອງຄໍສົມມັກເຂົ້າແຂງຂັ້ນເພື່ອຂຶ້ນດຳຮັງຕໍ່ແຫ່ນຈັກພຣີແທ່ງອານາຈັກໂຮມັນອັນສັກດີສີທີ່ ພຣະເຈ້າຟຣານີສທີ່ 1 ແທ່ງຝຣັ່ງເຄສກີ່ເປັນທີ່ໃນຄູ່ແຂງທີ່ສໍາຄັນໃນການເຂົ້າສົ່ງຕໍ່ແຫ່ນແກ່ດັກລ່າວ ທັງຈາກທີ່ພຣະເຈ້າໜາລສີໄດ້ຂຶ້ນດຳຮັງຕໍ່ແຫ່ນຈັກພຣີແທ່ງອານາຈັກໂຮມັນອັນສັກດີສີທີ່ໃນປີ ດ.ສ. 1519 ແລ້ວ ຝຣັ່ງເຄສກີ່ເປັນອີກປະເທດທີ່ທີ່ຫວັນວິຕິກົດຕ່ອງການເສີ່ງດຸລຸແທ່ງອໍານາຈໃນຢູ່ໂຮມ ທັນນີ້ ເພົ່າສະພາບທາງກົມືມີຄາສົກຂອງຝຣັ່ງເຄສໄດ້ຄູກ ປິດລ້ອມຈາກອານາຈັກແຂປ່ເບົງຂອງພຣະເຈ້າໜາລສີທີ່ກ່າວທັງດ້ານຕະວັນອອກແລະທາງດ້ານໄຕ້ ທີ່ຈະມີຜລຕິດຕາມມາຄືອສງຄຣມທີ່ເກີດຂຶ້ນຮ່ວ່າງປະເທດທັງສອງ

ສົງຄຣມຮ່ວ່າງຝຣັ່ງເຄສກັບສປັນເກີດຂຶ້ນນີ້ 6 ຄົ້ງ ຕັ້ງແຕ່ປີ ດ.ສ. 1520-1559 ທີ່ຈະພວກເຮົາກັບຫຼັກກົດຕ່ອງການໃຫຍ່ ທີ່ເກີດຂຶ້ນໄດ້ຕັ້ງຕ່ອງໄປນີ້ຄົວ ໃນປີ ດ.ສ. 1547 ພຣະເຈ້າຟຣານີສ ເສົດີຈສວຣຄຕິຈຶ່ງທຳໄທ້ສົງຄຣມຮ່ວ່າງພຣະເຈ້າໜາລສີກັບພຣະເຈ້າຟຣານີສສິ້ນສຸດລົງ ແຕ່ພຣະເຈ້າ

ชาลส์ที่ 2 ซึ่งเป็นพระราชโอรสองพระเจ้าฝรั่นซิส ในปี ค.ศ. 1556 พระเจ้าชาลส์ทรงสละราชสมบัติจึงทำให้สังคมครั้งสุดท้ายในระหว่างปี ค.ศ. 1557–1559 กลับมาเป็นสังคมระหว่างพระเจ้าเยนรีที่ 2 กับพระเจ้าฟิลิปที่ 2 พระราชโอรสองของพระเจ้าชาลส์ สังคมระหว่างฝรั่งเศสกับสเปนยุติลงด้วยสนธิสัญญาสังบศิก กาโต กองเบรสิส (Treaty of Cateau Cambresis) ในปี ค.ศ. 1559 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

1. ฝรั่งเศสจะได้ครอบครอง เม็ตซ์ (Metz) ทูล (Toul) แวร์ดัง (Verdun) คาเลส (Calais) และบูร์กโอน (Bourgogne)
2. ฝรั่งเศสยอมยกเลิกการอ้างสิทธิ์ต่าง ๆ ในแแหลมอิตาลีนับตั้งแต่ปีกมปราการที่อยู่เลียซา沃ย (Savoy) ขึ้นไป
3. สเปนยังเป็นผู้ยึดครองมิลาน (Milan) และเนเปลส์ (Naples)

ผลที่ติดตามมาคือ

1. ยุโรปอดพันจากการตากอยู่ภายใต้อิทธิพลของพระเจ้าชาลส์ ทั้งนี้ เพราะพระองค์ทรงสละราชสมบัติและมอบบัลลังก์สเปนให้แก่พระราชโอรส
2. ศาสนามีได้เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินนโยบายทางการเมืองและการค้าอีกต่อไป ผลประโยชน์ของประเทศ (Raison d'Etat) หรือเหตุผลของรัฐคือสิ่งที่จะชี้นำนโยบายของแต่ละประเทศ ดังจะเห็นได้จากความร่วมมือกันระหว่างฝรั่งเศสกับอาณาจักรอตโตมัน เพื่อต่อต้านอำนาจของสเปน
3. ความเป็นปรปักษ์ระหว่างพระเจ้าชาลส์กับพระเจ้าฝรั่นซิสทำให้ขบวนการปฏิรูปศาสนาถือโอกาสขยายอิทธิพลเผยแพร่เข้าไปทั่วในดินแดนเยอรมนีและฝรั่งเศส

กิจกรรมการเรียนรู้ ๒

ให้นักเรียนเขียนเรื่องราวความต้องการของชาลส์ที่ 2 ในการต่อต้านฝรั่งเศส

นันทา ให้ติดภูกภณะ และ นีอ่อน สนิทวงศ์ ณ อุขยา (แปล). ประวัติศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 1494-1789 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2512) หน้า 43-48.

การปฏิรูปศาสนาในดินแดนเยอรมนี

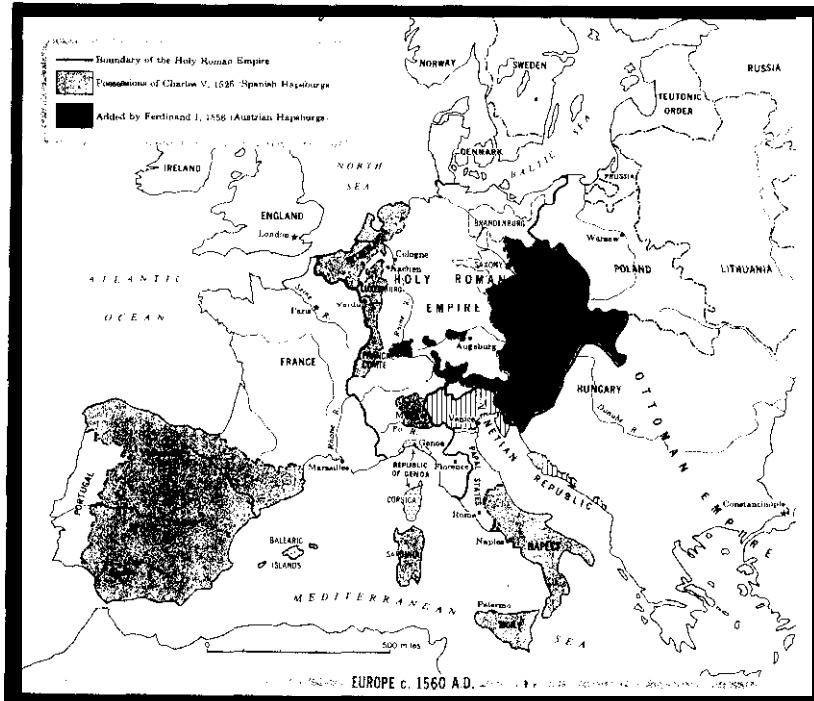
การปฏิรูปศาสนาของมาร์ติน ลูเซอร์ (Martin Luther) ในดินแดนเยอรมนีจะมีผลทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างพวคatholic กับพวคโปรเตสแตนท์ในยุโรปตะวันตก และจะมีผลกระทบต่อการปกครองของพระเจ้าชาลส์ในฐานะของจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพระองค์ได้ทรงตั้งแต่งตั้งกล่าวเป็นเวลาถึง 37 ปี แต่ระยะเวลาที่พระองค์เสด็จไปประทับอยู่ในดินแดนเยอรมนีมีเพียง 8-10 ปีเท่านั้น จึงเป็นการยากที่พระองค์จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิรูปศาสนาดังกล่าว

พระเจ้าชาลส์ทรงแก้ไขปัญหาการปฏิรูปศาสนา (Reformation) โดยใช้หัวข้อการประชุมอภิญญาและการปราบปราม ดังจะเห็นได้จากการที่พระองค์เสด็จไปร่วมประชุมกับลูเซอร์ที่เมืองวอร์มส์ (Diet of Worms) ในปี ค.ศ. 1521 และการประชุมกับพวคโปรเตสแตนท์ที่ราทิสบอน (The Colloquy of Ratisbon) ในปี ค.ศ. 1541 และที่ออคซ์เบร์ก (The Interim of Augsburg) ในปี ค.ศ. 1548 แต่การประชุมทั้งหมดดังกล่าวก็ไม่สามารถยุติความขัดแย้งระหว่างพวคatholic กับพวคโปรเตสแตนท์ลงได้

การปราบปรามพวคโปรเตสแตนท์

อุปสรรคที่สำคัญของการหันในการปราบปรามพวคโปรเตสแตนท์ได้แก่องค์สันตะปานา ดังเช่นสันตะปานาเอเดรียนที่ 5 ผู้เคยเป็นหัวพระอาจารย์และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของพระเจ้าชาลส์มาก่อน แต่ก็กลับไปเข้าข้างฝ่ายผู้ริบบิลันท์ในกรณีพิพากษาที่เกิดขึ้นระหว่างพระเจ้าชาลส์กับพระเจ้าฟรานซิส จากการนี้ดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พระเจ้าชาลส์ไม่ทรงกระตือรือร้นที่จะปราบปรามพวคลูเซอร์ แต่ภายหลังจากที่พระองค์ได้รับชัยชนะเหนือพระเจ้าฟรานซิสที่ปาเวีย (Pavia) ในปี ค.ศ. 1524 แล้วพระองค์จึงเริ่มหันมาปราบปรามพวคโปรเตสแตนท์อีกครั้ง แต่สันตะปานาเคลมอนท์ที่ 7 ผู้ทรงตั้งแต่งสันตะปานาในขณะนั้นกลับระวางในการกระทำการของพระองค์ และหันไปร่วมกับกลุ่มสันนิบาตแห่งคอนยัค (League of Cognac) ซึ่งประกอบไปด้วยพระเจ้าฟรานซิสที่ 1 องค์สันตะปานา มิลาน และฟลอเรนซ์ ทำการต่อสู้กับพระองค์ ในปี ค.ศ. 1527 กรุงโรมจึงถูกปล้นและถูกทำลายโดยกองทหารของพระเจ้าชาลส์ แต่ในปีต่อมาพระเจ้าชาลส์ก็สามารถคืนดีกับองค์สันตะปานาและได้เสด็จไปปราบปรามพวคโนยมลูเซอร์ที่เข้าร่วมการประชุมแห่งออคซ์เบร์ก (Diet of Augsburg) ในปี ค.ศ. 1530 แต่ก็สายเกินไป เพราะบรรดาล้วนเยอรมันที่เป็นโปรเตสแตนท์ แข็งแกร่งเกินกว่าที่พระองค์จะปราบปรามได้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม พระองค์ทรงเข้าพرهทัยดีว่าหากการปราบปรามพวคโปรเตสแตนท์เป็นผลสำเร็จจะกลยุมมาเป็นชัยชนะขององค์สันตะปานา ซึ่งพระองค์ไม่มีพระประสงค์ที่จะช่วยเหลือสันตะปานาที่อกตัญญูและมีเลือดเหลือมต่อพระองค์¹

¹Ibid. p. 60-63.

รูปที่ 12 ยุโรปในปี ค.ศ. 1560

สรุปปัญหาทางด้านการต่างประเทศ

ตลอดรัชสมัยของพระเจ้าชาลส์พะองค์ที่สอง ทำสิ่งความอยู่ต่ำลงมาต่อต้านฝรั่งเศส พวกเจ้าชายโปรตุเกสแต่นห์ในเยอรมนี พวากเตอร์ก หรือแม้แต่กับองค์สันตะปาปาซึ่งกลัวต่อการขยายอำนาจของพระองค์เข้ามายังตอนกลางของแหลมอิตาลี ในบรรดาสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ สิ่งที่ทำกับพวากเตอร์กเป็นเพียงสิ่งเดียวที่พระองค์ทรงทำไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสเปน ทั้งนี้ เนื่องจากอำนาจทางทะเลของพวากเตอร์ก และการปล้นสุดมักษัตร์ของโจรลัดมุสลิมจะเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ของสเปนทั้งในอิตาลี ชิลี หรือแม้แต่ชายฝั่งทะเลของประเทศสเปน

ระยะสุดท้ายของการปักครองของพระเจ้าชาลส์

ภายหลังจากที่ต้องเผชิญกับปัญหามากมายเกือบตลอดระยะเวลาถึง 40 ปี ในปี ค.ศ. 1556 พระเจ้าชาลส์ก็ทรงสละราชสมบัติโดยยกบัลลังก์สเปนให้แก่เจ้าชายฟิลิปพระราชโอรส ทั้งนี้ เพราะพระองค์ทรงผิดหวังที่ไม่สามารถทำงานให้บรรลุจุดประสงค์โดยพวากโปรตุเกสแต่นห์ยังคงเพื่องฟูอยู่ทางตอนเหนือของยุโรป ส่วนกองกำลังของพวากเตอร์กยังคงท่องไปในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและตั้งมั่นอยู่ในแอฟริกาเหนือ

พระเจ้าชาลส์ที่ทรงมีแผนการที่จะให้เจ้าชายพิลิปเป้ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ แต่พระองค์ก็ถูกต่อต้านจากพวกเจ้าชายเยอรมันที่เป็นหัวหน้าคาಥอลิกและโปรเตสแตนท์ และยังถูกต่อต้านจากเจ้าชายเฟอร์ดินานพระอนุชาผู้หัวที่จะได้ขึ้นดำรงตำแหน่งดังกล่าวด้วยพระองค์เอง ส่วนความหวังที่พระเจ้าชาลส์ต้องการให้อังกฤษเข้ามาอยู่ร่วมกับอาณาจักรสเปน โดยการอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าชายพิลิปกับพระนางแมรี ทิวเดอร์ (Mary Tudor) ก็มีเหตุให้เกิดความล้มเหลวไปในที่สุดเมื่อพระนางแมรี ทิวเดอร์ เสด็จสวัสดิ์ในปี ค.ศ. 1558 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่พระองค์เสด็จสวัสดิ์อย่างสงบในอาณาจักรสเปน⁷

กิจกรรมการเรียนรู้ ๓

ให้นักศึกษาอ่านอ้างอิงด้านเดียวทาง ให้ทราบถึงความเชื่อมโยงของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ในที่นี่ หมายเหตุ

พระเจ้าพิลิปที่ 2 (Philip II ค.ศ. 1556-1598) ขึ้นครองบัลลังก์สเปนในเดือนมกราคม ค.ศ. 1556 ในรัชสมัยของพระองค์สเปนได้ก้าวเข้ามายุ่นคุหง (Golden Age) ในฐานะของพระเทพบาที่นำพาสเปนยังได้กลยุทธ์เป็นศูนย์กลางของศิลปะและวรรณคดี พระเจ้าพิลิปที่ 2 นับเป็นภัตติริย์ผู้ทรงอำนาจภาพองค์สุดท้ายของอาณาจักรสเปน ทรงเป็นพระราชนิรสของพระเจ้าชาลส์ที่ 1 หรือจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 กับพระนางอิสซาเบลลาแห่งปอร์ตุเกส ประสูติในปี ค.ศ. 1527 และได้รับการศึกษาในสเปน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1542 เป็นต้นมา พระองค์จะได้รับตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทุกครั้งที่พระราชนิรดไม่ได้เสด็จประทับอยู่ในสเปน ในระหว่างปี ค.ศ. 1548-1551 พระองค์จะทรงใช้ช่วงเวลาดังกล่าวในการเสด็จประพาสดินแดนต่าง ๆ ในอิตาลี เนเธอร์แลนด์ และเยอรมนี

การเข้าสู่พิธีอภิเษกสมรส

พระเจ้าพิลิปที่ 2 ทรงเข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสครั้งแรกในปี ค.ศ. 1543 กับ เจ้าหญิงมาเรีย มาดาลina แห่งปอร์ตุเกส ซึ่งเป็นลูกสาวน้องกับพระองค์ แต่เจ้าหญิงมาเรีย มาดาลina ก็มาสิ้น

⁷Keen and Wasserman, A Short History of Latin America (Boston : Houghton Mifflin Company, 1984), p. 44-45.

พระชนม์ในปี ค.ศ. 1545 ภายหลังจากที่ทรงให้กำเนิดเจ้าชายดอน คาร์ลос (Don Carlos) ต่อมาระองค์ได้เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสเป็นครั้งที่สองในปี ค.ศ. 1554 กับพระนางเมรีที่ 1 แห่งอังกฤษ ผู้ซึ่งเป็นพระญาติของพระองค์ ทั้งนี้ เนื่องจากพระเจ้าชาลส์ที่ 1 ทรงเกรงว่าพระนางเมรีอาจจะถูกขังบลลังก์จากเลดี้ เจน เกรย์ (Lady Jane Grey) ซึ่งเป็นฝ่ายโปรเตสแตนท์ แต่พระนางเมรีที่ 1 ก็มาสิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. 1558 โดยไม่มีทายาทร่วมกับพระเจ้าฟิลิป

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ได้เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสเป็นครั้งที่สามในปี ค.ศ. 1560 กับเจ้าหญิงอลิชาเบนช แห่งวาลัวส์ (Elizabeth of Valois) ซึ่งเป็นพระราชินีดัองค์ใหญ่ของพระเจ้าเยนรีที่ 2 แห่งฝรั่งเศส ผู้ประสูติกับพระนางแคเชอรีน เดอ เมดิช (Catherine de Medici) การอภิเษกสมรสในครั้งนี้เป็นการอภิเษกสมรสเพื่อหวังผลทางการเมืองเนื่องมาจากการทำสนธิสัญญาสงบศึก กัโต กองเบรลิส์ระหว่างสเปนกับฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1559 แต่กลับกลายเป็นความรักขึ้นมาอย่างแท้จริงระหว่างคู่สมรสทั้งสอง และทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชินีร่วมกัน 2 พระองค์ คือ เจ้าหญิงอิสซาเบลลา (Isabella) กับเจ้าหญิงแคเชอรีนา (Catherina) แต่พระนางอลิชาเบนชแห่งวาลัวส์ ก็มาสิ้นพระชนม์ลงอกในปี ค.ศ. 1568 พระเจ้าฟิลิปที่ 2 จึงได้เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสเป็นครั้งที่สี่ ในปี ค.ศ. 1570 กับเจ้าหญิงแอนนา แห่งออสเตรีย (Anna of Austria) ซึ่งเป็นพระราชินีของจักรพรรดิแมกซิมิเลียนที่ 2 แห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ผู้เป็นพระญาติของพระองค์ พระเจ้าฟิลิปที่ 2 กับพระนางแอนนา ทรงมีพระราชโอรสร่วมกันคือเจ้าชายฟิลิป ซึ่งต่อมาเป็นพระเจ้าฟิลิปที่ 3 แห่งสเปน

กิจกรรมการเรียนรู้ ๔

ให้นักเรียนอ่านต่อเรื่องราวที่เกี่ยวกับการอภิเษกสมรสครั้งที่ 2

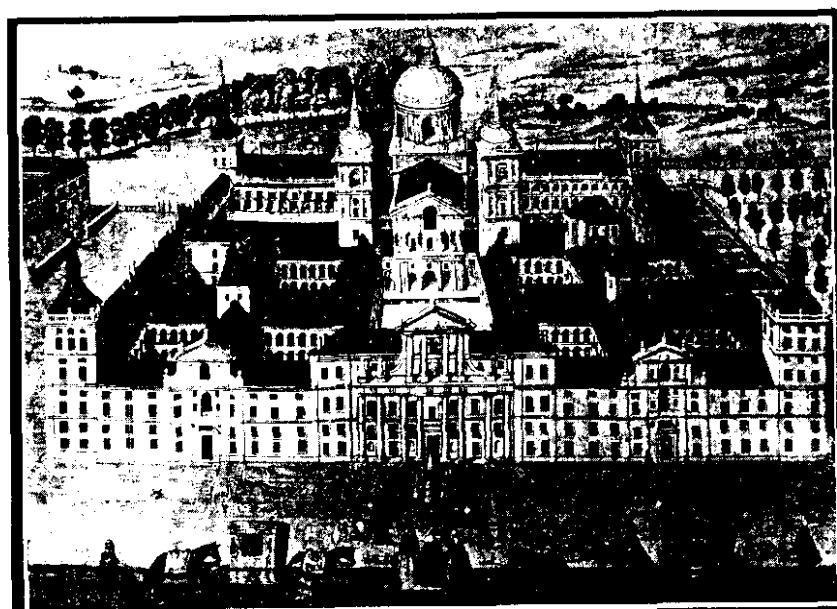
การขึ้นดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ของพระเจ้าฟิลิปที่ 2

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ได้รับตำแหน่งกษัตริย์แห่งเนเปลส์ และ ดุกแห่งมิลาน ในโอกาสที่เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับพระนางเมรีที่ 1 แห่งอังกฤษในปี ค.ศ. 1554 ต่อมาระองค์ก็ได้รับตำแหน่งดุกแห่งเบอร์กันดี ผู้ปกครองเนเธอร์แลนด์เมื่อจักรพรรดิชาลส์ทรงสละราชบลลังก์เบอร์กันดีในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1555 ต่อมาระองค์ก็ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งสเปน ซึ่งประกอบไปด้วยตำแหน่งกษัตริย์แห่งคาสติล ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ปกครองคาสติล เลออง นาوار์

พร้อมทั้งอาณาจักรในทวีปอเมริกา และตำแหน่งกษัตริย์แห่งอراโกน ซึ่งจะเป็นตำแหน่งที่ปกครองอราโกน คาทาโลเนีย และชาร์ดิเนีย และได้ทรงดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งซิซิลี เมื่อจักรพรรดิชาลส์ที่ทรงสละตำแหน่งทั้งหมดในเดือนมกราคม ค.ศ. 1556

ต่อมาพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ที่ได้รับตำแหน่งเป็นผู้ปกครองฟร้องซ์ กองเต ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1556 โดยพระองค์ได้ทรงพำนักอยู่ในเนเรอร์แลนด์ในฐานะผู้ปกครองดินแดนดังกล่าวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1555–1559 หลังจากนั้น จึงได้เสด็จนิวติมายังสเปนและพำนักอยู่ในสเปนตลอดราชสมัยที่เหลืออยู่ของพระองค์

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ทรงเลือกมาติด (Madrid) ขึ้นเป็นเมืองหลวงของพระองค์ในปี ค.ศ. 1561 โดยพระองค์ได้ทรงสร้างพระราชวังแอล เอสคอเรียล (El Escorial) ขึ้นที่ใกล้กับกรุงมาดริด ในระหว่างปี ค.ศ. 1563–1583 พระราชวังดังกล่าวจะเป็นที่ฝังพระศพของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 เป็นที่ประท居อาศัยและเป็นสถานที่ทำงานของพระองค์ไปในเวลาเดียวกัน

รูปที่ 13 พระราชวังแอล เอสคอเรียล

E. N. Williams, *Dictionary of England and European History 1485-1789*, p. 348.

การปกครอง

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ทรงพยายามจะทำให้ดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของพระองค์มีรูปแบบเข่นเดียวกับการปกครองของอาณาจักรคาสติล (Castilian Empire) จากจำนวนอุปราช (Viceroy) ที่ส่งไปปกครองมีล้าน ซิซิลี และเนเปลส์ เม็กซิโก เปรู หรือภัยในอาณาจักรสเปน ก็มักจะเป็นชาวสเปนที่ส่วนใหญ่มาจากแคว้นคาสติล ทางด้านการทหารค่ายทหารในที่ต่าง ๆ ก็มักจะมีผู้นำเป็นชาวคาสติเลียน จะมียกเว้นก็เฉพาะในบริเวณกลุ่มประเทศต่ำ (Low Countries) ที่มีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งให้คนในท้องถิ่นขึ้นมาเป็นผู้นำทางทหาร

เมื่อมีการแต่งตั้งอุปราชหรือผู้ปกครองให้ไปปกครองในดินแดนต่าง ๆ คนเหล่านี้จะถูกสั่งกำชับให้ไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนขององค์พระมหากษัตริย์ไม่ใช่เป็นฐานะตัวแทนของอาณาจักรสเปน โดยพวากผู้ปกครองเหล่านี้จะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง แต่จะต้องทำประโยชน์เพื่อชุมชนที่ถูกส่งไปปกครองเพื่อความสงบสุขและเพื่อความยุติธรรมต่อประชาชนที่ถูกปกครองไม่ว่าร่าวยหรือยากจน จากคำสั่งดังกล่าวจะทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มนชนชั้นลุյที่มาจากแคว้นคาสติล พยายามที่จะดำเนินการปกครองตามคำสั่งที่ได้รับมา

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติความสำเร็จที่พวากผู้ปกครองได้รับจะขึ้นอยู่กับปัญหาในแต่ละห้องนั่นที่ต้องเผชิญ ดังตัวอย่างเช่น การปกครองเนซิลีจะได้รับความสำเร็จเป็นอย่างมาก แตกต่างไปจากในเนเปลส์ อุปสรรคสำคัญที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะได้รับคือการไม่ได้รับความไว้วางพระราชทัยจากองค์พระมหากษัตริย์ พระเจ้าฟิลิปทรงเป็นกังวลต่อการรักษาเกียรติยศ ซึ่งเสียงของเหล่าคนบุคคลที่พระองค์ทรงส่งไปปกครอง ดังนั้น พระองค์จึงทรงสนับสนุนให้พวากษาราชการในแต่ละห้องถิ่นรายงานความประพฤติของผู้ปกครองโดยตรงต่อพระองค์ ดังนั้น เมื่อได้เกิดปัญหาขึ้นกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองคนนั้นจะถูกเรียกตัวกลับเพื่อระงับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในห้องถิ่นนั้น ๆ ทันที

วิธีการควบคุมความประพฤติกลุ่มผู้ปกครอง

วิธีการควบคุมความประพฤติของกลุ่มผู้ปกครองโดยการเขียนรายงานที่พวากผู้ปกครองจะต้องส่งให้พระองค์ในทุก ๆ สัปดาห์ ซึ่งรายงานจะถูกส่งโดยทางไปรษณีย์ที่มีระบบการทำงานที่ดี ดังนั้น การตัดสินปัญหาที่สำคัญ ๆ มักจะถูกส่งโดยตรงมาจากกรุงมาดริด ซึ่งพระเจ้าฟิลิปจะได้รับคำแนะนำในการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นจากคณะที่ปรึกษาที่เป็นชาวสเปน ซึ่งพระองค์ทรงเรียกเข้ามาร่วมกับคณะที่ปรึกษาของพระองค์ ในระหว่างปี ค.ศ.

สังฆราชเกรนวิล

สังฆราชเกรนวิลเคยเป็นอดีตผู้ปกครองเนเธอร์แลนด์มาก่อน โดยรับตำแหน่งเป็นเสนาบดี ของ พระนางมาเรียการเตแห่งพาร์มา ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในเนเธอร์แลนด์และสังฆราชเกรนวิล คือผู้ที่แนะนำให้พระเจ้าฟิลิปส์เจ้าชายวิลเลียมแห่งออเรนจ์ (Prince of Orange ต่อมาคือ William I, The Silent) ไปดำรงตำแหน่งอุปราชแห่งซิซิลีเพื่อที่จะทำให้ประชาชนทั้งในกลุ่มประเทศต่ำและในอิตาลีจะได้มีคิดว่าอุปราชของพระองค์นั้นมีแต่เฉพาะชาวสเปนเพียงชาติเดียว แต่พระเจ้าฟิลิปก็ไม่ทรงรับข้อแนะนำดังกล่าว และข้อเสนอแนะดังกล่าวยังมีผลทำให้สังฆราชเกรนวิลให้กษัตริย์มาเป็นคู่ครองกับราชสำนัก ซึ่งจะช่วยลดด้วยการย้ายสังฆราชเกรนวิลให้มาดำรงตำแหน่งเสนาบดีที่ไม่มีอำนาจในมาดริด ก่อนที่ท่านสังฆราชจะเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1586

การคลังและการต่างประเทศ

ในขณะที่พระเจ้าฟิลิปที่ 2 เสด็จขึ้นครองราชย์สเปนกำลังทำสิ่ง什么样ติดพันอยู่กับฝรั่งเศส และมีหนี้สินติดค้างอยู่ถึง 20 ล้านดูคาท์ (Ducats) และเมื่อพ้นช่วงของการสเปนคือ อังกฤษ (สเปนเป็นพันธมิตรกับอังกฤษโดยการอภิเบกสมรสระหว่างพระเจ้าฟิลิปกับพระนางแมรีทิวดอร์) ต้องเสียเมืองคาเลส ซึ่งเป็นที่มั่นแหล่งสุดท้ายของอังกฤษที่เป็นแผ่นดินใหญ่ให้แก่ฝรั่งเศสไปในปี ค.ศ. 1557 พระเจ้าฟิลิปกลับได้รับชัยชนะอันยิ่งใหญ่ โดยการทำสนธิสัญญาสงบศึก กារโต กองเบรลลิกับฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1559 ซึ่งจะเป็นการยั่งความเป็นเจ้าของและความเป็นผู้นำของสเปนในอิตาลีและการคงอำนาจของสเปนในกลุ่มประเทศต่ำ ถึงแม้สเปนจะได้รับชัยชนะในทางการเมืองแต่ผลกระทบจากสิ่งที่ทำให้การคลังของประเทศสเปนไม่สามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมได้รักษาลงของพระเจ้าฟิลิปหั้งในมาดริดและในบรัสเซลล์ต้องประกาศการพักชำระหนี้ไว้ชั่วคราว (Moratorium) ซึ่งการประกาศดังกล่าวจะเป็นหนึ่งในจำนวน 3 ครั้งของการประกาศการพักชำระหนี้ในตลาดอัตราดอกเบี้ยของพระองค์ (ครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ. 1557 ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1575 และครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ. 1596) ซึ่งปัญหาการคลังที่เกิดขึ้นในสเปนนี้มีผลลัพธ์เนื่องไปจากภัยธรรมชาติ เช่น พายุเฮนรีที่ 16 ซึ่งขยายตัวออกไปเรื่อยๆ แม้สเปนจะได้รับเงินที่หลังไทรมาจากการโภตใหม่เป็นจำนวนมากก็ตาม การหลังไทรของแร่เงินเหล่านี้จะเป็นแรงดึงใจให้กษัตริย์สเปนและเจ้าหนี้หั้งช้าเยอรมันและเจนัว หวังว่าสเปนจะสามารถจ่ายหนี้สินได้ตลอดไป แต่ทั้งกองทัพบกและกองทัพเรือของสเปนก็จะเป็นกลุ่มที่ช่วยกันผลประโยชน์เรื่องมีค่าดังกล่าว ในตอนปลายรัชสมัยพระหนี้สินจะตกอยู่กับอาณาจักรคาสติล และปัญหานี้สินดังกล่าวจะมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อประวัติศาสตร์ของ สเปนในช่วง 100 ปีข้างหน้า⁹

⁹Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History (Michigan : The University of Michigan Press, 1965) p. 184-185.

การปฏิวัติของพากดัฟฟ์ (Dutch)

ในปี ค.ศ. 1559 พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ได้เสด็จจากเนเธอร์แลนด์กลับไปยังสเปนและพระองค์จะไม่เสด็จกลับมาอย่างติดเนินนี้อีกเลย เมื่อพระองค์เสด็จกลับไปยังสเปนภารกิจที่สำคัญของพระองค์คือ การทำสัมคมทางทะเลกับพากเตอร์ก โดยในปีต่อมากองเรือของพระองค์ได้พ่ายแพ้แก่กองเรือของพากเตอร์กนอกรายฝั่งของตุนิเซีย (Tunisia)

ในปี ค.ศ. 1566 ได้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่สุลต่านสุลามาน (Sultan Suleyman the Magnificent) เสด็จสรรคต ดังนั้น พระเจ้าฟิลิปจึงกล้าเลี่ยง โดยการส่งดุกแห่งอัลบา (Duke of Alba) อดีตแม่ทัพที่มีชื่อเสียงในสังคมในอิตาลีพร้อมด้วย กองเรือที่ดีที่สุดของพระองค์ ซึ่งประกอบไปด้วยทหารสเปนและอิตาเลียนเข้าไปยังเนเธอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1567 เพื่อยุติปัญหาที่เกิดขึ้น

ดินแดนเนเธอร์แลนด์หรือประเทศต่าเป็นดินแดนที่มีค่าจากการค้า ประกอบไปด้วย หอคอยแลนด์หรือดัฟฟ์ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือและเบลเยียมที่อยู่ทางตอนใต้ อิทธิพลของการปฏิรูปศาสนาได้แพร่เข้ามาในบริเวณดังกล่าว ทำให้มีผู้คนเปลี่ยนไปเป็นโปรเตสแตนท์เป็นจำนวนมาก พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ซึ่งเป็นนักธิরย์คาಥอลิกผู้เคร่งครัดจะทรงเป็นผู้ปกป้องศาสนาโดยการลิขิตรเพื่อให้ยูโรปมีความเป็นเอกภาพทางศาสนา พระองค์ทรงสั่งให้ปราบปรามพวกนอกรีต (Heretic) และนำเอาระบบศาสนานเข้ามาใช้ในเนเธอร์แลนด์ ซึ่งจะไปกระตุ้นให้ชาวพื้นเมืองทำการต่อต้าน การกบฏจึงได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1568

ดุกแห่งอัลบา ได้รับคำสั่งให้ปราบปรามและลงโทษผู้ก่อการจลาจล และสั่งให้เก็บภาษีเพิ่มเพื่อจะได้มีเงินมาจ้างต่ออาณาจการคาสติลที่จะต้องหาเงินสั่งไปให้รัฐบาลกลางที่บัลลาร์ด ซึ่งนับเป็นการคาดการณ์ที่ผิดและยังเป็นความผิดของพระเจ้าฟิลิปเอง เพราะจากการกระทำของพระองค์มีผลทำให้การก่อการจลาจลได้เปลี่ยนสภาพมาสู่การปฏิวัติ ซึ่งจะทำให้สเปนต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับดินแดนที่อยู่ไกลออกไปถึง 500 ไมล์ เป็นระยะเวลาถึง 80 ปี (ค.ศ. 1568–1648) และจากการรับติดพันในสังคมดังกล่าว จะส่งผลให้จักรวรรดิสเปนในยุโรปต้องอับปางลงในที่สุด¹⁰

ความสัมพันธ์ระหว่างสเปนกับฝรั่งเศส

กุญแจสำคัญในทางยุทธศาสตร์ของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 และบรรดาษัตรีเยปสเบิร์กผู้ครองบัลลังก์สีบุกต่อจากพระองค์คือ ความกังวลเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส ซึ่งก็นับว่าเป็นเหตุผลที่ดี

¹⁰ Roman Menendez Pidal, *The Spaniards in their History* (New York : W. W. Norton & Company, Inc., 1966) p. 117.

ทั้งนี้ เพราะประเทศฝรั่งเศสมีแนวโน้มที่จะเป็นประเทศที่มีความแข็งแกร่งทางทหารมากที่สุดในยุโรป จึงทำให้ฝรั่งเศสต้องพยายามเป็นคู่ตัดกับประเทศที่ยิ่งใหญ่ เช่น สเปน เมืองครองทั้งสองประเทศจะมีการทำสัญญาไม่ต่างกันคือ ก้าวตาม ในเวลาต่อมาฝรั่งเศสก็ต้องเผชิญกับปัญหาการเมืองภายในเช่นเดียวกับการขยายอิทธิพลของกลุ่มปฏิรูปศาสนาไปจนกระทั่งปีค.ศ. 1595

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ซึ่งเกลียดพากษ์กูโนล์ (พวกโปรเตสแตนท์ในฝรั่งเศส) และ ทรงคิด rằngกลัวว่าพวคนี้จะได้รับชัยชนะในสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นกับพวคatholic ในฝรั่งเศส แม้พระองค์จะทรงพอพระทัยที่ได้เห็นสังคมในฝรั่งเศสดำเนินไปเรื่อยๆ แต่จากความกังวลที่กลัวว่าพากษ์กูโนล์จะเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ จึงทำให้พระองค์ต้องเข้าไปแทรกแซงในฝรั่งเศส โดยใช้การซวยเหลือต่อพวคatholic แต่ในตอนปลายทศวรรษที่ 1570 สเปนต้องประสบกับการคุกคามจากพวกเตอร์กอีกรั้ง ดังนั้น พระองค์จึงต้องถอนตัวจากการเข้าไปแทรกแซงในฝรั่งเศส

ผลกระทบจากการคุกคามของพวกเตอร์ก

ผลกระทบที่สำคัญจากการคุกคามของพวกเตอร์กนั้นดูจะมีความรุนแรงมากกว่าการปฏิรูปที่เกิดขึ้นในเนเธอร์แลนด์ พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ต้องทรงเปลี่ยนแนวคิดศาสตร์ใหม่โดยการยกย้ายเงินทุนที่พระองค์มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งทุ่มลงไปในกลุ่มประเทศต่ำมาสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนอีกรั้งและนั่นคือเหตุผลที่ทำให้พระองค์ไม่ได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดจากสมรภูมิทั้งสองแห่ง ภายหลังจากที่สเปนได้ทำสนธิสัญญาสงบศึกกับโตรอนโต กองเรือสิบลำ เนื้อหาที่ต่อมาสเปนจะอยู่ในลักษณะตั้งรับอยู่ตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้น สเปนก็ยังมีปัญหาการเมืองภายในที่กำลังรอเวลาแก้ไข

ปัญหาพวkmarsicos (The Moriscos)

ปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้นในสเปนคือปัญหาของพวkmarsicos แห่งกรานาดา ความพยายามที่จะก้าวขึ้นและเปลี่ยนศาสนาพวkmarsicos ให้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1560 ได้เกิดความขัดแย้งกันเองภายในกลุ่มผู้ปกครองในแอนดอลูเซีย จึงทำให้ปัญหาของพวkmarsicosไม่ได้รับการแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มผู้ปกครองคือ Captain General ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการป้องกันและรักษาความสงบภายในได้เกิดปัญหาทะเลกับ สถาห้องถินแห่งกรานาดา และ ศาลาสูง (Audiencllo) ซึ่งเป็นศาลาสูงสุดในกรานาดา ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ

1. ได้รับการแก้ไข

2. สิทธิอันสูงต้องของเขตวังอำนาจของศาลสูงมืออยู่เท่าเดิม
3. ปัญหาการเข้าครอบครองทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

นอกจากนี้ ก็ยังมีปัญหาระหว่าง ศาลสูง (Audiencla) กับ ศาลอัยข้อหาร (Inquisition) เกี่ยวกับสิทธิอันชอบธรรมของเขตวังอำนาจของแต่ละศาล การทະ逝世เบาะเว้งจะเป็นลักษณะที่ผังอยู่ในระบบการปกครองของสเปน ดังปรากฏให้เห็นในการเมืองอิสไตน์หลายฝ่ายในราชสำนักของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ความขัดแย้งในแอนดาลูเซียนี้ยากที่จะยุติลงได้ ทั้งนี้ เพราะคณะส่งหนี้ได้เข้ามาแทรกแซงกิจกรรมทางการเมือง

ปัญหามาตรฐานขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใต้การปกครองในแอนดาลูเซีย จะส่งผลกระทบโดยตรงกับพวกมัวริสโคล์ เพราะพวกนี้ต่างแย่งกันชื่นมาเมืองอำนาจเพื่อแสวงหาประโยชน์จากพวกมัวริสโคล์ ปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ข้าหลวง (Governor General) ซึ่งเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์และสิทธิของพวกมัวริสโคล์จากพวกคริสต์เดิมต้องเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ไปในที่สุด

รัฐบาลกลางที่มาครองได้ส่งคณะกรรมการเข้าไปสอบสวนการถือครองที่ดินของพวกมัวริสโคล์ แต่คณะกรรมการตั้งกล่าวมักจะถือโอกาสสืดที่ดินของพวกมัวริสโคล์มาเป็นของตนเอง ในปี ค.ศ. 1567 ได้มีการออกพระราชบัญญัติห้ามพวกมัวริสโคล์ใช้ชื่อและแต่งกายแบบพวกมัวร์ และห้ามไม่ให้พกน้ำแข็งภาษาอาрабิก ส่วนงานพิทักษ์ผลประโยชน์และสิทธิของพวกมัวริสโคล์ได้ถูกเปลี่ยนเมื่อจากความรับผิดชอบของข้าหลวงมาสู่ศาลสูงแทน จึงทำให้ผลประโยชน์และสิทธิของพวกมัวริสโคล์เริ่มถูกคุกคาม และพวกชาวนามัวริสโคล์ยังถูกคุกคามจากกลุ่มโจรสลัดที่มีฐานกำลังอยู่ในบริเวณที่อากาเช (Bandits of the Sierra) ซึ่งเป็นพวกมัวริสโคล์ที่มีความโหดเหี้ยม ตั้งนั้นในวันคริสต์มาส ปี ค.ศ. 1568 พวกมัวริสโคล์จึงลักทรัพย์อันมีมูลค่ากว่า 2 ปีก่อนที่จะสามารถยุติลงได้ ต่อมาพวกมัวริสโคล์แห่งกรานาดาได้ถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และได้ถูกเนรเทศไปอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของอาณาจักรคาสติล ซึ่งก็นับเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายของรัฐบาลสเปนที่จะกีดกันพวกมัวริสโคล์เข้ากับสังคมสเปน แต่ก็ต้องมาประสบกับปัญหาการขาดแคลนระบบการศึกษาที่ดี และปัญหาการเผชิญหน้ากับการเป็นปรปักษ์จากประชาชนคริสต์เดิม จึงทำให้ความพยายามของรัฐบาลสเปนต้องล้มเหลว¹¹

การรวมปอร์ตุเกสเข้ากับสเปน

ปัญหาที่ยังคงอยู่อีกประการหนึ่งของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 คือ ปัญหาการรวมดินแดนในคาบสมุทรไอบีเรียเข้าด้วยกัน ในการนี้ของปอร์ตุเกส พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ทรงสนับสนุนเมื่อสบ

¹¹The New Encyclopedia Britannica, Vol. 17 (1981), 426-427.

โภกาสมเมื่อพระราชันดดาของพระองค์คือ พระเจ้าเซบนาสเตียนแห่งปอร์ตุเกส (Sebastian of Portugal) เสด็จสวรรคตในปี ค.ศ. 1578 ในขณะที่กองทัพอันทรงอำนาจของปอร์ตุเกสกำลังรบติดพันอยู่กับภารกิจที่ปราศจากการเตรียมการที่ดีในเดินแดนมอร็อกโก ความตึงใจของพระเจ้าเซบนาสเตียนแห่งปอร์ตุเกสในการทำสิ่งครามครั้งนี้ก็เพื่ออุทิศให้แก่ศาสนาโดยการเข้าไปปราบปรามพวกนักศาสนานอกศาสนา (Infidels) และปราบปรามพวกมัวร์ในมอร็อกโก การเสด็จสวรรคตอย่างกะทันหันของพระองค์ทำให้เกิดปัญหาในการสืบราชบัลลังก์ปอร์ตุเกส โดยสังฆราชเยนรี (Cardinal Henry) ผู้เป็นพระบิดาของพระเจ้าเซบนาสเตียน ต้องทรงลาแผนวชและเสด็จขึ้นครองบัลลังก์ในฐานะของพระเจ้าเยนรี (ค.ศ. 1578–1580) แต่พระองค์ก็ไม่ได้รับความยินยอมให้ล้างนาจากองค์ลั่นทะป่าดังนั้น ปัญหาที่ติดตามมาคือการอ้างสิทธิเพื่อขึ้นครองบัลลังก์ปอร์ตุเกส พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ทรงมีแผนการที่จะเข้าครอบครองปอร์ตุเกสอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อทรงสบโอกาสพิชิตเมืองโคโลญญาได้ต่ออย่างลับๆ และให้สินบนแก่บรรดาขุนนางปอร์ตุเกสเพื่อจะเป็นการปูทางเพื่อขึ้นครองบัลลังก์ปอร์ตุเกส

เมื่อพระเจ้ายเเนรีสิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. 1580 อิทธิพลของกลุ่มต่อต้านศาสตร์ลัยังมีอยู่มากในปอร์ตุเกส นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่การขึ้นครองบัลลังก์ปอร์ตุเกสจะถูกแทรกแซงจากทั้งอังกฤษและฝรั่งเศส ดังนั้น พระเจ้าฟิลิปจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความรุนแรงโดยการส่งดุกแห่งอัลบาร์รอมทั้งกองทัพสเปนเข้ายึดครองปอร์ตุเกสในปี ค.ศ. 1580 และเพื่อลดความกดดันจากกลุ่มที่ต่อต้านพระองค์ พระองค์จึงยังทรงให้การยอมรับต่อภูมายและสิทธิพิเศษบางประการที่มีอยู่ของชาวปอร์ตุเกส โดยการปล่อยให้ชาวปอร์ตุเกสยังคงมีเสรีภาพในการครอบครองอาณาจักรของ ปอร์ตุเกส อย่างไรก็ตาม การเข้าครอบครองปอร์ตุเกสของพระองค์ได้ก่อให้เกิดความเกลียดชังกันขึ้นระหว่างผู้ปกครองชาวคาสติเลียนและประชาชนชาวปอร์ตุเกสในสมัยต่อมา¹²

ปัญหาการกบฏในกรุงรากอน (ค.ศ. 1591-1592)

ปัญหาการกบฏที่เกิดขึ้นในกรุงรากอน ในปี ค.ศ. 1591 มีสาเหตุมาจากการที่อันโตนิโอ เพ雷ซ (Antonio Perez) ซึ่งเป็นราชเลขานุการของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ในกรุงรากอน ได้ถูกตัดสินว่ากระทำการความผิดโดยศาลคุสติเชีย (Justicia) ซึ่งเป็นศาลสูงสุดในกรุงรากอน พระเจ้าฟิลิปทรงต้องการให้เปลี่ยนมาใช้ศาลศาสนานเป็นผู้ตัดสินซึ่งขาดในคดีนี้ แต่ประชาชนแห่งเมืองชารากอสชาไม่พอใจในการกระทำดังกล่าวจึงก่อการกบฏ และยังได้ลังหารตัวแทนของพระเจ้าฟิลิปในระหว่างที่เกิดการจลาจล การกระทำดังกล่าวถือเป็นการต่อสู้เพื่อปกป้องเสรีภาพของชาวกรุงรากอน พระเจ้า

¹²Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 181-182

ฟิลิปที่ 2 ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการก่อการกบฏต่อพระองค์ ๆ จึงได้สั่งให้กองทัพคาสติลยกเข้าไปในกรุงอนุรักษ์ ค.ศ. 1591 หลังจากที่ปราบปรามการกบฏได้สำเร็จแล้ว พระองค์จึงได้เปลี่ยนสถานภาพของคาลคุสติเชีย ซึ่งถือเป็นสถาบันสูงสุดทางการศาลและเป็นสถาบันอิสริยะที่ไม่มีอยู่ภายใต้อำนาจขององค์พระมหาชนชัต里的มาเป็นสถาบันที่จะต้องปฏิบัติการได้ตามพระราชประสงค์ขององค์พระมหาชนชัต里的 และได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อความบางตอนของรัฐธรรมนูญกรุงอนุรักษ์ เช่น อุปราชแห่งกรุงอนุรักษ์จะเป็นชาวคาสติเลียน หรือการลงคะแนนเสียงในสภาครัวเตเศของกรุงอนุรักษ์ ซึ่งอดีตเคยใช้วิธีการลงคะแนนเสียงอย่างเป็นเอกฉันท์ไปสู่การลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ ดังเช่นที่กระทำในสภาครัวเตเศของคาสติล การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้สถาบันนักชัต里的มีโอกาสเข้าแทรกแซงการเมืองภายในกรุงอนุรักษ์ แต่กรุงอนุรักษ์คงมีอำนาจอิสริยะในการปกครองตนเองอยู่เหมือนเดิม¹³

ยุทธนาวีที่เลอปันโต (Lepanto)

เมื่อเปรียบเทียบแลนยานนาพในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนแล้ว กองทัพเรือสเปนดูจะตกเป็นรองต่อกองทัพเรือของพวกเตอร์ก แต่จากการล้มเหลวในปี ค.ศ. 1565 ใน การเข้ายึดเกาะมอลตา (Malta) จากคุณะอัคริวันแห่งเซนต์จอห์น (The Knights of St. John) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ชาโภตั้งกล่าวมาจากการพิฆาตชาลล์ที่ 5 จะเป็นสัญญาณที่แสดงถึงการล้าสุดยุทธศาสตร์ในเชิงรุกของกองกำลังนาวีของอาณาจักรอตโตมันเพรเวอิก 6 ปีต่อมากรุงเรอัลสเปน เวนิส (Venetia) และรัฐลันทะปาปา (Papal States) สามารถทำลายกองทัพเรือของพวกเตอร์กลงได้ที่เลอปันโต ในบริเวนคาบสมุทรกรีซ ในปี ค.ศ. 1571 จากชัยชนะอันยิ่งใหญ่ในครั้งนี้ทำให้สเปนได้รับการยกย่องให้เป็น "Champions of Christendom" และชาวสเปนส่วนใหญ่ยังคงให้การสนับสนุนต่อนโยบายศาสนาและการขยายอำนาจของจักรวรรดิสเปนอยู่ต่อไป เมื่อวาระสนับสนุนดังกล่าวจะต้องสูญเสียทั้งชีวิตและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ภายหลังจากยุทธการที่เลอปันโตแล้ว กองกำลังนาวีของทั้งสเปนและตุรกีต่างก็คุ้มเชิงกันอยู่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายแพ้สิ่งพล้ำ ในปี ค.ศ. 1580 สเปนจึงได้ทำสัญญาพักรบ (Truce) กับรัฐบาลตุรกี

กองเรืออาร์มาดา (The Invincible Armada)

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1580 เป็นต้นมา รัฐบาลสเปนมีความเชื่อว่าการกบฏของพวกนอกรีตในແນເຊອວ່ແລນດີ ไม่สามารถที่จะทำการปราบปรามลงได้ตราบใดที่พวกนี้ยังได้รับความช่วยเหลือ

¹³J.H. Elliott, *Imperial Spain 1469-1716* (Aylesbury : Hazell Watson & Viney Ltd., 1983) p. 227-284.

จากอังกฤษและฝรั่งเศส ยิ่งไปกว่านั้น ทั้ง 2 ประเทศยังให้การสนับสนุนแก่อันโตนิโอ (Antonio, Prior of Crato) ขึ้นชิงบัลลังก์ปอร์ตุเกสแข่งกับพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ส่วนกองเรือของอังกฤษก็ยังได้รับมอบหมายให้กระทำการกิจกรรมต่อเนื่องในการปล้นสมบัติของเรือสินค้าของสเปนซึ่งบรรทุกของมีค่ามาจากการเมืองฝรั่งเศส เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวพระเจ้าฟิลิปที่ 2 จึงเข้าแทรกแซงการเมืองภายในของฝรั่งเศสโดยส่งเงินให้แก่สันนิบาตคาಥอลิก (Catholic League) เพื่อต่อสู้กับพวกญี่ปุ่น (Huguenots) และในปี ค.ศ. 1586 พระองค์ก็เริ่มเตรียมแผนการที่จะบุกอังกฤษ ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1588 กองเรืออาร์มาดาได้ออกเดินทางจากกรุงลิสบอน (Lisbon) ประเทศปอร์ตุเกส ด้วยเรือ 130 ลำ พรวมด้วยกำลังทางบกอีก 30,000 คน แต่กองเรืออาร์มาดาซึ่งมีกำลังมากกว่าก็ต้องมาพ่ายแพ้ เพราะคลื่นลมแรงจนไม่สามารถบังคับเรือได้ในบริเวณช่องแคบอังกฤษ การพ่ายแพ้ดังกล่าวทำให้สเปนต้องเสียความเป็นเจ้าแห่งทะเลไป กองเรือสเปนต้องกลับมาเป็นยักษ์ฟ้าไปชั่วขณะที่จะสามารถสร้างขึ้นมาใหม่ อย่างไรก็ตาม พระเจ้าฟิลิปไม่ทรงเห็นความสำคัญในการคงไว้ซึ่งกองกำลังทางเรือเพื่อที่จะใช้รักษาจักรวรดิสเปน พระองค์ทรงใช้กองเรือของพระองค์เลี้ยงทำสุภาพรชั่วโมงจะได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มคากับสิ่งที่ต้องสูญเสียไป และเมื่อพระองค์ทรงประสบกับปัญหาการขาดแคลนเรือและลูกเรือ พระองค์ก็จะหุ่มเงินซื้อเรือมาจากต่างประเทศและจ้างชาวต่างชาติให้เข้ามาทำงานที่โดยไม่คำนึงถึงจำนวนเงินที่จะต้องสูญเสียไปเพียงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่พระองค์ได้ทรงตั้งความหวังเอาไว้ท่านนั้น¹

ความผิดพลาดในนโยบายต่างประเทศของพระเจ้าฟิลิปที่ 2

นโยบายต่างประเทศที่ผิดพลาดอีกประการหนึ่งของสเปนคือ การเข้าแทรกแซงการเมืองภายในของฝรั่งเศส ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1590 ดู๊กแห่งพาร์มา (Duke of Parma) และกองทหารสเปนได้รับชัยชนะในการทำสุภาพร แต่สเปนก็ไม่สามารถกีดกันไฮนรีแห่งนา瓦ร์ (Henry of Navarre) หัวหน้าพวกญี่ปุ่น (Huguenots) ขึ้นตั้งรัฐสำเภาเป็นพระเจ้าไฮนรีที่ 4 แห่งฝรั่งเศส ความล้มเหลวดังกล่าวยังรวมไปถึงความพ่ายแพ้ของสันนิบาตคาಥอลิกที่สเปนให้การสนับสนุนเมื่อพระเจ้าไฮนรีที่ 4 ทรงเปลี่ยนนามนับถือศาสนาในปี ค.ศ. 1593

พระเจ้าฟิลิปทรงมองเห็นบทบาทของพระองค์และของประเทศสเปนต่อสุภาพร ศาสสนาว่าเป็นความจำเป็นที่พระองค์จะต้องเป็นผู้คุ้มครองนิกายคาಥอลิกต่อความก้าวหน้าของพวกรัฐ ความก้าวหน้าดังกล่าวได้ก่อภัยมาเป็นความก้าวหน้าทางทหาร เพราจะนั้น พระองค์จึงต้องเอามาลังทหารเข้าต่อต้าน นอกจากนี้ พระองค์ยังต้องคุ้มครองปักป้องผลประโยชน์

¹Rhea Marsh Smith, *Spain : A Modern History*, p. 185.

ของราชวงศ์ดังเช่นกรณีที่พระองค์ทรงเรียกร้องราชบัลลังก์ฝรั่งเศสให้แก่พระราชชายของพระองค์ และมีอภิเษกกรณีที่จะต้องพิจารณาตัดสินเรื่องราواต่าง ๆ พระองค์ก็ถือเป็นพันธะที่พระองค์จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ดังเช่นกรณีที่คานต์แห่งโอลิวาร์ส (Count of Olivares) ทูตสเปนประจำกรุงโรมประสบผลสำเร็จในการสนับสนุนการเลือกตั้งตำแหน่งสันตะปาปาถึง 3 ครั้ง คือ เออร์บันที่ 7 เกเกอร์ที่ 14 และ อินโนเซนต์ที่ 9 อายุ่กว่า 70 ปี ในการประชุมเลือกตั้งตำแหน่งสันตะปาปาในครั้งที่ 4 โอลิวาร์สไม่สามารถบรรลุผลประโยชน์ของสเปนเมื่อ เคลมอนที่ 8 ได้รับการเลือกตั้งขึ้นดำรงตำแหน่งสันตะปาปา ในปี ค.ศ. 1595 โดยการสนับสนุนของพระเจ้าเยนรีที่ 4 แห่งฝรั่งเศส

การที่พระเจ้าฟิลิปที่ 2 ต้องเข้ามาแทรกภาวะหั้งหังด้านการเมืองและศาสนาทำให้สเปนต้องเสียค่าใช้จ่ายไปเป็นจำนวนมาก ในตอนปลายสมัยพระองค์ทรงพยายามที่จะตัดทอนรายจ่ายลงเพื่อจะไม่เป็นภาระผูกพันไปสู่บรรดาราชทายาทของพระองค์¹⁵

ปัญหาทางด้านการคลังในตอนปลายสมัยพระเจ้าฟิลิปที่ 2

ชาติต่าง ๆ ที่เป็นคัตตุรุกบพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ต่างก็คิดว่านโยบายก้าวร้าวของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 จะเป็นการบูรพาไปสู่ความเป็นใหญ่ของสเปนเหนือประเทศยุโรปอื่น ๆ แม้แต่ชาวสเปนที่เห็นการสนับสนุนต่อพระองค์ก็ยังเห็นในความคิดดังกล่าว แต่มีสองความดำเนินต่อไปและค่าใช้จ่ายในการทำงานเพิ่มสูงขึ้น สภาคอร์เตสแห่งคาสติลซึ่งมีครั้งแรกและเชื่อมั่นในตัวของพระองค์เริ่มตั้งข้อสงสัยต่อนโยบายของพระองค์ อายุ่กว่า 70 ปี ค.ศ. 1580 เป็นต้นมา เรื่องนี้เริ่มจากโลกใหม่มาอย่างเมืองท่าเชวิล์พร้อมด้วยแร่เงินจำนวนมหาศาล สินแร่ดังกล่าวจะเป็นเครื่องจุ่งใจให้พระเจ้าฟิลิปที่ 2 นำอาทรพยากรดังกล่าวไปใช้ในการต่อสู้กับอังกฤษและฝรั่งเศส แต่แร่เงินที่ได้รับก็มีจำนวนเพียง $\frac{1}{4}$ ของงบประมาณของพระเจ้าฟิลิป งบประมาณส่วนที่ขาดไปจะได้รับมาจากการเก็บภาษีและการถูกยึดซึ่งในเวลาต่อมาการถูกยึดจะเป็นส่วนสำคัญในการจัดงบประมาณประจำปี ค่าใช้จ่ายที่พระเจ้าฟิลิปได้ใช้ไปตั้งเช่น ยุทธการทางทะเลของกองเรืออาร์มาดาต่อ อังกฤษในปี ค.ศ. 1588 ได้ใช้จ่ายไปถึง 10 ล้านดูคาท์ นอกจากนี้ ยุทธการทางทะเลที่ยังคงดำเนินอยู่ต่อไปเพื่อต่อสู้กับอังกฤษและเนเธอร์แลนด์และการเข้าไปแทรกแซงในฝรั่งเศสนั้นจะต้องลิ้นค่าใช้จ่ายมากกว่า yüทธนาวีของกองเรืออาร์มาดาในปี ค.ศ. 1588 เป็นอันมาก

ในปี ค.ศ. 1590 สภาคอร์เตสยอมรับข้อเรียกร้องของพระองค์ในการเก็บภาษีลินค่า

¹⁵ John Fraser Ramsey, *Spain : The Rise of the First World Power* (Alabama : The University of Alabama Press, 1973).

ชนิดใหม่ ซึ่งจะทำให้พระองค์ได้รับเงินถึง 8 ล้านดูคัทส์ภายในเวลา 6 ปี จึงทำให้ภาษาดังกล่าว มีชื่อเล่นว่า "The Millions" ในปี ค.ศ. 1595 ผู้แทนจากเมืองเชวิลล์ได้กล่าวอย่างขึ้นว่า "...เหตุผลที่การเขียนภาษาของรัฐบาลสเปนไม่ได้รับการคัดค้านก็เพราะการเขียนภาษาดังกล่าวไม่ได้เก็บจากกลุ่มคนที่ร่าเรยหรือผู้มีลิทธิออกเสียงในส่วน เนินภาษาที่รัฐบาลได้รับจะเก็บมาจากเดิมเนื้อของคนจน..."¹⁶

ในปี ค.ศ. 1596 รัฐบาลของพระเจ้าฟิลิปได้ประกาศล้มละลายและขอพักชำระหนี้เป็นครั้งที่ 3 แต่เงินภาษี The Millions ก็ยังคงมีรายรับเพิ่มขึ้นแทนที่จะลดจำนวนลง

ภาระสุดท้ายของพระเจ้าฟิลิปที่ 2

สเปนได้นำความมั่งคั่งและทรัพยากรจากทวีปอเมริกามาเลี้ยงต่อการที่จะมีชัยชนะอย่างเด็ดขาดต่อพวานอุกาสนาและความต้องการเป็นใหญ่บนภาคพื้นทวีปยุโรป ซึ่งการเสียของสเปนทำให้สเปนต้องประสบความล้มเหลว ในระยะเวลา ก่อนที่พระเจ้าฟิลิปที่ 2 จะสิ้นพระชนม์ พระองค์ได้ทำสนธิสัญญาแวร์แวนซ์ (Treaty of Vervins) กับฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1598 สาระสำคัญจะเป็นการตอกย้ำสนธิสัญญา กATO กองเบรสต์ ซึ่งจะเป็นการตอกย้ำถึงความเป็นใหญ่ของสเปนทั้งในอิตาลีและเนเธอร์แลนด์ แม้สเปนจะไม่บรรลุความหวังอันสูงสุดในตอนปลายศตวรรษ ที่ 16 แต่สเปนก็ยังคงดำรงตำแหน่งประเทศที่มีอำนาจมากที่สุดของยุโรป สเปนได้นำคริสต์ศาสนาออกไปเผยแพร่ให้แก่ผู้คนเป็นจำนวนมากในภาคโพ้นทะเล และยังเป็นผู้ปกป้องนิกายคาಥอลิกไว้ในยุโรปสำหรับนิกายโปรเตสแตนท์เมื่อจะไม่ถูกทำลายแต่ก็ถูกจำกัดไม่สามารถขยายวงกว้างไปได้สักดังระยะแรกเริ่ม พระชาวสเปนยังได้ทำให้คริสต์ศาสนาในนิกายคาಥอลิกกลับมีชีวิตชีวाश្រิม อีกครั้ง นักเทววิทยาและนักกฎหมายชาวสเปนได้เป็นผู้ก่อตั้งหลักกฎหมายนานาชาติ วรรณคดีและศิลปะของสเปนได้ก้าวมาสู่ยุคที่เจริญสูงสุด ถึงแม้สเปนจะมีความตกต่ำทางด้านศิลธรรมและทางเศรษฐกิจ แต่สำหรับชาวสเปนที่อยู่ในสมัยศตวรรษที่ 16 และตอนต้นของศตวรรษที่ 17 แล้ว ยุคดังกล่าวถือได้ว่าเป็นศตวรรษทองของสเปน (Golden Century)

ศตวรรษทองของวรรณคดีสเปน

ศตวรรษทองของสเปนจะกินระยะเวลาตั้งแต่รัชสมัยของจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ไปจนถึงสมัยของการทำสนธิสัญญาพรีนีส (Treaty of the Pyrenees) ในปี ค.ศ. 1659 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าฟิลิปที่ 4 สมัยศตวรรษทองของสเปนจะมีผลงานของคิลปินและนักเขียนมากมาย อาทิเช่น

¹⁶The New Encyclopedia Britannica, Vol. 17 (1981), 427.

Cervantes Lope de Vega Velazques และ Zurbaran

จุดเด่นของวรรณกรรมในยุคโนี้ได้แก่ นวนิยายที่เรียกว่า Picarresque Novel ซึ่งจะเป็นการนำเอาผู้ร้ายมาเป็นตัวเอกของเรื่อง ซึ่งโดยนัยจะเป็นการเย็บแยնสังคมสเปนในยุคนั้นที่คนบางคนประสบผลสำเร็จในชีวิตด้วยเล่ห์กลและความฉลาดมากกว่าที่จะอาศัยความซื่อสัตย์สุจริต ดังเช่นในเรื่อง Lazarillo de Torms ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. 1554 ถือได้ว่าเป็นนวนิยายเรื่องแรกในแนวนี้ ในเรื่อง Don Quixote เขียนโดย Cervantes ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1605 และ 1615 ได้ยกกระดับนิยายประเท่านี้ให้ประสบผลสำเร็จในอีกรอบหนึ่งในเรื่องการมองทะลุหรือความเข้าใจสภาพของสังคมและจิตวิทยาของสเปน

ผลงานดีเด่นทางวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่งในยุคนี้ได้แก่ บทละคร (Drama) ซึ่งมีนักเขียนที่สำคัญ เช่น Lope de Vega Tirso de Molina และ Calderon บทละครชานหัว (Comedy) ในยุคนี้มีกังจัคทำสังคมในยุคนี้มาเป็นจำนวนมาก ปัญหาทางด้านจิตวิทยาที่เกิดขึ้นมักจะมีสาเหตุโดยตรงมาจากความขัดแย้งทางสังคม จุดมุ่งหมายทางสังคมของบทละครเหล่านี้คือการรักษาและเปลี่ยนแปลงเดิมที่มีมาในสังคมสเปน ซึ่งจะออกมารูปของการปกป้องรูปแบบทางสังคมอันดีงามให้คงอยู่ในยุคนั้น ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นในสังคมตั้งแต่องค์พระมหาภัตรีจนถึงกลุ่มชาวนา Lope de Vega ได้เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบทบาทของสามัญชนในบทละครของเข้า ตัวอย่างเช่น การนำเอาบทบาทของลูกสาวของช่างตีเหล็กซึ่งกำลังตกอยู่ในห่วงแห่งความรักมาเป็นตัวเอก แทนที่จะเป็นบทบาทของลูกสาวุนนางลักษณะการลีบสายโลหิตและนิสัยที่สืบทอดมาจากการดำเนินการจะเป็นหลักใหม่ของแบบแผนในสังคมสเปนที่แสดงออกมานั้นและครัวเรือนที่ซึ่งมักจะได้รับการชูคุณค่าแต่ก็จะเป็นที่ยอมรับเสมอในตอนจบ¹

สรุป

พระเจ้าชาลส์ที่ 1 หรือจักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทรงเป็นราชวงศ์และเป็นเบอร์กุสไตน์ สเปน เป็นภรรยาผู้ทรงอำนาจมากพร้อมที่จะเป็นหลักใหม่ของแบบแผนในสังคมสเปนที่แสดงออกมานั้นและครัวเรือนที่ซึ่งมักจะได้รับการชูคุณค่าแต่ก็จะเป็นที่ยอมรับเสมอในตอนจบ

¹ Morelly Defourneaux, *Daily Life in Spain in the Golden Age* (Stanford : Stanford University Press, 1988 p. 212-228.

ทั้งในทวีปยุโรปและอเมริกา แม้พระองค์จะประสบอุปสรรคในตอนต้นรัชสมัยแต่ชาวสเปนก็มีความภูมิใจในความเป็นผู้นำทางลัทธิ ตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ และการนำเอาราชสมัยมาเป็นศูนย์กลางการปกครองของจักรพรรดิของพระองค์ แต่ด้วยอุปสรรคแห่งความก้าวหน้าใหญ่ของจักรพรรดิที่ทำให้พระองค์ดูแลได้ไม่ทั่วถึง รวมทั้งอุปสรรคจากทั้งของขบวนการปฏิรูปศาสนาและการคุกคามของพวกเตอร์ก จึงทำให้พระองค์ทรงสละราชสมบัติ ในปี ค.ศ. 1556

ในรัชสมัยของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ถือได้ว่าเป็นสมัยที่รุ่งเรืองที่สุดของจักรพรรดิสเปน แต่เนื่องจากความเคร่งศาสนาและนโยบายต่างประเทศที่ผิดพลาดทำให้สเปนต้องเข้าไปพัวพันกับสงครามบอยครั้ง ซึ่งจะมีผลที่ตามมาคือปัญหาทางด้านการคลัง แต่อย่างไรก็ตาม เกือบทุกชาติในยุโรปต่างก็ยังยอมรับในความเป็นมหออำนาจของสเปน

การประเมินผลท้ายบท

1. จงกล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้จักรพรรดิชาลส์ที่ 5 ทรงสละราชบัลลังก์ในปี ค.ศ. 1556
2. จงกล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางด้านการคลังในสมัยของพระเจ้าฟิลิปที่ 2